

Un număr vechi 1 leu

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Strălnăitatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

Comentariul art. 1900 din Codul civil (urmare) de d. D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Curtea de casație, s. I : *Comitetul spitalului Elisabeta Doamna caritatea Gălățeană cu Apostol P. Antonia de și alții.*

Idem, s. II : *Ministerul de Finance cu C. Filipescu.*

Idem : *Gr. C. Foșca. — Decisia Curții de complituri.*

Curtea de apel din București, s. I : *Ministerul de Finance cu C. Botea și alții.*

Idem : *Saul Bacal Zalcovici cu Ministerul de finance.*

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

Curtea de casație (C. civ.) : *Soții M. C. B. cu o observațiune de Cesar.*

Comentariul articolului 1900 din Codul civil

(Urmare) (*)

III. *Regula romană Quæ temporalia sunt ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum, mai este ea în vigoare în dreptul modern? (Controversă vie și stăruitoare)*

Pentru a termina sfera de aplicare a prescripției decenale prevăzută de art. 1900, ne a mai rămas să cercetăm dacă această prescripție se aplică nu numai când nulitatea sa rescisiunea este propusă pe cale de acțiune, dar și atunci când ea este propusă de pârît pe cale de excepțiune. Cu alte cuvinte, Codul actual consacrat-au el maxima : *Quæ temporalia sunt ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum* (1).

*) A se vedea *Curierul Judiciar*, No. 18 și 21 de la 4 și 15 Martie 1901.

(1) Această maximă, care înseamnă că « mijloacele ce sunt vremelnice pentru a conferi o acțiune sunt perpetue pentru a conferi o excepțiune », este extrasă din legea 5, § 6, Dig., *De doli mali et metus exciptione*, 44, 4. Acel care fusese victima unui dol putea timp de un an să exercite acțiunea *de dolo* pentru a rescinda convențiunea și a repeta

Eată ipoteza delicată la care facem aluzie. Presupunând că Primus a determinat pe Secundus, prin manoperi frauduloase, a cumpăra un imobil, și că acest contract rămânând fără executare (2), după ce au trecut zece ani de la descoperirea dolului, Primus reclamă de la Secundus plata prețului acestui imobil; Secundus putea-va el, pentru a se scuti de plata prețului, să opue lui Primus nulitatea contractului sub forma unei excepții? În dreptul vechi francez, o ordonanță a lui Francisc I din 1539 (art. 134) respinsese această regulă, supunând excepția prescripției acțiunii, însă Dumonlin (Molineus) ne arată că această ordonanță nu se aplica în practică, *quia in hoc iniqua est consuetudo*.

Astăzi, chestiunea este vii controversată.

După un sistem, formal admis prin art. 1302 din Codul italian (3), se susține că debitorul care ar fi executat un contract anulabil, este obligat a cere înapoi ceea ce el a plătit în baza acestui contract, în termen de zece ani; dacă însă contractul

ceea ce plătiesc în baza ei. Dacă el nu executase însă convenția și, în urma expirării anului, creditorul cerea executarea ei, el putea să opue excepția *doli*, care era imprescriptibilă (*nam hæc perpetuo competit*).

(2) Autorii cari aplică și astăzi maxima romană pun, în adevăr, ca condiție ca convenția să nu fi fost executată și ca partea căreia aparține acțiunea în anulare să nu fi fost deposedată, căci, în caz contrar, ea trebuie să ceară anularea contractului în termenul de zece ani, fără a se mai putea prevala de perpetuitatea excepțiunii. Cpr. Demolombe, XXIX, 136, 138. Aubry et Rau, VIII, § 771, p. 425. Pand. fr., *Oblig.*, I, 6854, și autoritățile citate acolo.

(3) Eată cum se exprimă acest text : *L'eccezione di nullità o di rescissione può essere opposta da chi è convenuto per l'esecuzione del contratto, in tutti i casi nei quali avrebbe potuto egli stesso agire per nullità o rescissione. Quest'eccezione non è soggetta alla prescrizione stabilita nell'articolo 1300*.

n'a fost executat, el va putea să opue excepțiunea în tot timpul cât acțiunea va putea fi exercitată de creditor, adică treizeci de ani (art. 1890). Cu alte cuvinte, acțiunea în anulare ar fi vremelnică, pe când excepția ar fi perpetuă prin aplicarea vechei maxime: *Quæ temporalia sunt ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum*.

Acest sistem se întemeiează :

1° Pe dreptul roman ;

2° Pe textul art. 1900, care supune prescripției numai acțiunea, fără a vorbi de excepțiune ;

3° Pe împrejurarea că creditorul ar putea să întârzie anume exercițiul acțiunii în executare până când excepția va fi stensă prin prescripție⁽⁴⁾.

Părerea contrară este însă mult mai juridică, pentru următoarele motive :

1° Argumentul tras din dreptul roman nu mai are nici o putere în legislațiile moderne. În adevăr, dacă, la Romani, excepția la care dădea loc dolul său violența era perpetuă, ear acțiunea vremelnică, aceasta era pentru că debitorul a cărui consimțământ fusese viciat, nu putea să exercite acțiunea în anulare cât timp nu exercitase încă obligația viciată ; el nu putea de cât să se apere prin o excepție contra acțiunii isvorită din contract, care era în tot-deauna foarte lungă și adese ori perpetuă ; cât pentru acțiunea în anulare, care era din contra foarte scurtă și se prescria prin un an, el nu putea să o exercite de cât când înstrăinase sau executase obligația sa. El neputând de cât în acest caz să iea ofensiva, ar fi fost nelogic și nedrept ca termenul excepției să curgă contra unei persoane care nu putea s'o opue, fiind-că nu era urmărită.

Astăzi însă, debitorul, a cărui consimțământ a fost viciat, putând, după părerea tuturor, să ceară anularea obligației, chiar dacă n'a executat-o, și

(4) Vezi în acest sens, Arntz, III, 291. Demolombe, XXIX, 137. Aubry et Rau, IV, § 339, p. 278 și VIII, § 771, p. 424 urm. T. Huc, VIII, 190. Planiol, II, 1347, text și nota 1. Vazeille, *Prescription*, II, 566. Larombière, IV, art. 1304, No. 34 urm. Troplong, *Prescription*, II, 827 urm. Massé-Vergé, V, § 855, p. 323. Toullier, IV, partea I, 600 urm. Pand. fr., *Oblig.*, I, 6843. Merlin, *Répert. Prescription*, Sect. II, § 5. Leroux de Bretagne, *Nouv. tr. de la prescription*, II, 1109 urm. *Répert. Dalloz, Supplém. Oblig.*, 1319, 1320. În cât privește jurisprudența, vezi D. P. 47. 1. 15. Sirey, 47. 1. 289. D. P. 57. 2. 219. D. P. 59. 2. 201. Sirey, 59. 2. 407. D. P. 81. 1. 108. Sirey, 86. 2. 189. *Pasicrisie belge*, 78. 3. 20, etc. Cpr. și Cas. fr. *Pand. Périod.* 94. 1. 130.

aceasta pentru a nu perde prin un timp prea îndelungat dovezile ce el ar avea despre vicierea consimțământului său, nu există nici o rațiune de a se prelungi pentru dânsul termenul excepției. Nu este exact de a se zice, așa precum se susține în părerea contrară, că debitorul n'are interes de a cere anularea obligației pe care n'a executat-o, căci el este din contra interesat a nu lăsa să subsiste o obligație a cărei viciuri de consimțământ vor fi mai târziu grele de dovedit.

2° Prescripția statornicită de art. 1900 fiind, după cum am văzut, întemeiată pe o presumpție de confirmare, debitorul care a lăsat să treacă zece ani fără a exercita acțiunea în anulare a înțeles să confirme obligația și, prin urmare, el nu mai poate propune anularea ei nici pe cale de acțiune, nici pe cale de excepțiune.

3° Argumentul tras din textul art. 1900 este departe de a fi convingător.

În adevăr, acest text vorbind de acțiunea în anulare, are în vedere toate mijloacele prin care se opune anularea sau rescisiunea unei convențiuni, ca mijloc de stângere a obligațiilor (art. 1091) fie pe cale de acțiune, fie pe cale de excepțiune. Art. 1900 nefiind de cât o desvoltare a art. 1091 și considerând anularea sau rescisiunea ca un mod de stângere a obligațiilor, cuprinde deci ambele cazuri, adică acel în care ea este propusă atât pe cale de acțiune, cât și pe cale de excepțiune.

4° Sistemul care perpetue excepțiunea presintă în practică inconvenientul de a lăsa un timp indefinit calea deschisă la alegațiunea unor fapte mai mult sau mai puțin ilegale sau neregulate, a căror verificare devine după un timp îndelungat foarte anevoeasă, căci dificultatea de fapt va fi aceiaș fie că acțiunea va fi propusă pe calea de acțiune, fie pe calea de excepțiune. Această dificultate de probă a și fost una din cauzele care a făcut ca acțiunea în anulare să se prescrie prin un termen mai scurt de cât acel ordinar.

«Este firesc lucru, a zis Ministrul italian Vacca, cu ocazia discuției art. 1300 din Codul italian, care a redus termenul prescrierii acțiunii în anulare de la zece ani la *cinci*, că, astăzi, când progresul vieții sociale se traduce prin o cucerire asupra spațiului și asupra timpului, să nu

să mai mențină termenele de altă dată, care nu mai au aceiași rațiune de a fi» (5).

5° Ordonanța lui Francisc I de la Villers-Cotrets, dată în 1539, limitase în termeni expresi la zece ani nu numai acțiunea dar și excepțiunea de anulare, și nici o împrejurare nu dovedește că Codul francez, pe care ne l'am însușit la 1864, ar fi înțeles să abroage acest însemnat document, spre a reinviea teoria romană, care, după cum am văzut, nu se mai potrivește cu dreptul modern.

6° În fine, dacă excepția ar fi perpetuă, așa precum se susține în sistemul opus, s'ar putea întâmpla în practica zilnică, și s'a întâmplat chiar de mai multe ori, ca debitorul care are acțiunea în anulare și ar fi lăsat să treacă termenul în care ea trebuia exercitată, să caute prin deosebite mijloace a lua rolul de părît spre a opune anularea peste termen, tribunalele neavând în cele mai multe cazuri puțința de a înlătura această fraudă.

Concluziunea noastră este deci că atât acțiunea în anulare cât și excepția sunt vremelnice, ambele fiind supuse prescripției de zece ani, și că legiuitorul modern a respins maxima romană: *Quæ temporalia sunt ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum*. În acest sens se pronunță o mare parte din doctrină și din jurisprudență (6).

În contra acestui sistem, pe care îl credem singur juridic în legislația actuală, s'ar putea aduce și s'a adus chiar o obiecțiune privitoare la interziși. Presupunând, în adevăr, că un interzis

(5) Cpr. T. Huc, *Le Code civil italien et le Code Napoléon*, I, p. 253.

(6) Vezi Boissonade, *Projet de C. civ. pour l'Empire du Japon*, II, 650, p. 742 urm. din care am extras în mare parte argumentarea de mai sus. Thiry, III, 110. Laurent, XIX, 57, 59. Duranton, XII, 549. Acolas, II, p. 921. Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 739 urm. Taulier, *Théorie raisonnée du C. civ.*, IV, p. 457, 458. Dim. Tazlaoanu, *Revista de drept și sociologie*, No. 6 din 15 Martie 1900, p. 574. Baudry, II, 1169. Demante, V, 265 bis VI și VII. Marcadé, IV, 879 urm. Mourlon, II, 1493. Vigié, II, 1566. Duvierger asupra lui Toullier, IV, partea I, No. 601, p. 452, nota a. Delsol, *Explic. élément. du C. Napoléon*, II, p. 558 (ed. a 2-a). Em. Protopopescu-Pache, *Dreptul din 1874*, No. 53. Pand. fr., *Oblig.*, I, 6842. Curtea București. *Dreptul din 1886*, No. 57, consid. de la p. 448, coloana 2. Trib. Imper. german (*Reichsgericht* din Leipzig). Sirey, 86. 4. 17 și nota lui Beachet, profesor la Nancy. Vezi și tr. nostru în limba franceză, p. 406, text și nota 4.

a încheiat un contract, și că interdicția s'a ridicat înainte de executarea lui, este periculos de a face să curgă termenul excepției din ziua încetării interdicției, căci interzisul neavând cele mai multe ori conștiința de ceea ce a făcut în timpul incapacității sale, prescripția va curge în contra lui, și dacă cealaltă parte contractantă va cere executarea contractului în urma expirării termenului de zece ani, prevăzut de art. 1900, excepția fiind prescrisă ca și acțiunea, interzisul său moștenitorii lui vor fi siliți a suferi consecințele unui contract poate dăunător.

Legea franceză din 1838 asupra alienațiilor neinterziși, însă așezați într'o casă de sănătate are o dispoziție (art. 39) pe care unii o aplică prin *a fortiori* și interzișilor, menită a înlătura acest inconvenient. Ea dispune, în adevăr, că actele emenate de la o persoană așezată într'un stabiliment de alienați pot fi atacate de dânsa timp de zece ani, conform art. 1900; acest termen curge însă, în privința autorului actului de la notificarea actului viciat ce i s'a făcut sau de la cunoștința actului ce el ar fi dobândit prin alte mijloace, în urma părăsirii stabilimentului în care era internat; ear în privința moștenitorilor săi, de la notificarea actului ce li s'a făcut sau de la cunoștința actului ce ei ar fi dobândit în urma morții autorului lor.

Asemenea dispoziție nu există în legea noastră asupra alienațiilor din 15 Decembrie 1894, însă la obiecțiunea de mai sus se poate răspunde că: sau interzisul a contractat într'un interval lucid, și atunci lesne va putea să-și aducă aminte de ceea ce a făcut, cerând anularea contractului în termen de zece ani de la rădicarea interdicției; sau el a contractat în momentul pe când nu avea usul rațiunii sale, și în asemenea caz, contractul ne mai fiind anulabil, ci *inexistent* pentru lipsă de consimțământ, nu va putea fi validat prin nici o trecere de timp și el va putea în tot-deauna să opue nulitatea (7). Obiecțiunea nu este deci atât de serioasă pe cât s'ar părea la prima vedere. Singurul caz în care interzisul sau moștenitorii lui vor fi siliți a executa contractul, este acela în care nu s'ar putea dovedi că, în momentul în-

(7) Cpr. Mourlon, II, 1494, 1495, text și nota 2. Em. Protopopescu-Pache, *Dreptul din 1874*, No. 53.

cheerei lui, el era cu desăvârșire lipsit de minte. Acest caz excepțional și greu de presupus în practică nu este însă suficient pentru a reinviea o regulă învechită, care nu se mai potrivește cu cerințele dreptului modern.

(Va urma)

D. Alexandresco

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

(JURISPRUDENCE ROUMAINE)

Curtea de casație, secția I

24 Ianuarie 1901

Președinția D-lui Gr. Lahovari, Președinte

Comitetul Spitalului Elisabeta Doamna. Caritatea Gălățeană cu Apostol P. Antoniaide și alții

Testament. — Legat. — Persoană morală. — Spital. — Comună. — Art. 808 și 811 C. civ.

Un legat făcut în favoarea unui spital care de fapt există și ale cărui statute erau aprobate prin Decret Domnesc, dar care nu obținuse încă recunoașterea ca persoană morală, se poate considera ca făcut în favoarea comunei, unde se află acest spital, persoană morală capabilă de a primi, pentru că întreținerea unui spital fiind, în virtutea legii comunale o datorie a comunei, legatul ar fi considerat ca un ajutor dat comunei pentru îndeplinirea acelei îndatoriri date de la lege.

Decisiunea 32/901. — Casată decizia Curții de apel Galați, s. I, No. 190/98, în urma recursului făcut de Comitetul spitalului Elisabeta Doamna caritatea Gălățeană în proces cu Apostol P. Antoniaide și alții.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d-l consilier Chr. Fherechyde;

Pe d-l avocat Gr. P. Malaxa în dezvoltarea motivelor de casare; și

Pe d-l Pitiș Bonifaciu, în combateri.

Deliberând,

Asupra mijlocului de casare invocat în următoarea coprindere:

«Curtea de apel Galați, s. I, prin decizia supusă re-

Cour de cassation, 1° chambre

24 Janvier 1901

Présidence de M. Gr. Lahovary, Président

Comité de l'hospice «Princesse Elisabeth, charité de Galatz» contre Apostol P. Antoniaide et autres

Testament. — Legs. — Personne morale. — Hôpital. — Commune. Art. 808 et 811 du Code civil (906, 907 français).

La Commune étant une personne morale capable de recevoir des legs, et l'entretien des hôpitaux étant, en vertu de la loi communale, à la charge de la Commune, un legs qui serait institué en faveur d'un hôpital, dont l'existence au moment du décès du testateur n'est pas mise en doute, bien que sa reconnaissance comme personne morale fût postérieure au décès du testateur, et dont les statuts ont été approuvés par Décret Princier, doit être considéré comme avoir été fait en faveur de la Commune, dans laquelle l'hôpital est sis, pour lui permettre de s'acquitter de la charge qui lui est conférée par la loi.

cursului, a violat principiul stabilit prin art. 808 din Codul civil după care este capabil să primească prin testament oricine este conceput la epoca morții testatorului; Curtea de și constată prin decizia sa că acest principiu este general și se aplică atât persoanelor fizice cât și celor morale și deși mai constată în fapt că spitalul Elisabeta Doamna din Galați, a fost înființat la anul 1877 și a obținut aprobarea statutelor sale la 7 Mai 1879, prin decretul domnesc 1047, adică înainte de moartea testatorului Antoniaide, care a avut loc la 1883, totuși refuză spitalului primirea legatului, pe motiv că spitalul n'are existența legală de cât la 1890 Decembrie 30, când a fost recunoscut ca persoană civilă, judecând așa, Curtea a fost condusă de doctrina și jurisprudența franceză basată pe legi, ordonanțe și decrete speciale necunoscute și neaplicabile la noi, și violează art. 811 din Codul nostru civil, care nu supune spitalele și celelalte stabilimente de utilitate publică în ce privește primirea legatelor, de cât la condițiunea aprobării lor de către șeful statului, lucru ce în speță a și fost acordat prin decretul regal No. 330/95».

Având în vedere deciziunea supusă recursului, prin care Curtea de fond, statuând asupra apelului făcut de intimații în recurs Apostol P. Antoniaide, Cleopatra P. Antoniaide și Elisabeta Cristopolo, contra sentinței tribunalului Covurlui, s. I, No. 253/94, a anulat legatul de 1000 lei, lăsat spitalului Elisabeta Doamna din Galați, de către defunctul G. Antoniaide, prin testamentul său autentificat de acel tribunal sub No. 1045/83, pe motiv că în momentul morții testatorului, spitalul nu era încă recunoscut ca persoană civilă, și n'a fost recunoscut ca atare de cât în urmă, prin legea promulgată la 30 Decembrie 1890, publicată prin Monitorul oficial No. 217/90;

Având în vedere că Curtea de fond constată în fapt că spitalul Elisabeta Doamna a fost înființat încă din anul 1877 și a obținut aprobarea statutelor sale la 7 Mai 1879 prin decretul domnesc cu No. 1047, adică înaintea morții testatorului, care s'a întâmplat în 1883;

Considerând că nu se poate contesta că un spital este o instituțiune de utilitate publică, și dar anularea unui legat făcut în favoarea lui, ar fi în contra interesului general ceia-ce nu se poate presupune că a voit legiuitorul;

Considerând că crearea precum și întreținerea unui spital este în virtutea legii comunale o datorie a comunei, de unde urmează că o dispozițiune testamentară prin care se lasă o avere unui spital dintr'o comună, se consideră ca un legat făcut în favoarea acelei comune, de oare-ce printr'insul comuna este ajutată în îndeplinirea unei datorii ce avea de la lege;

Considerând dar, că un legat făcut în favoarea unui spital care de fapt există și ale cărui statute erau aprobate printr'un decret domnesc cum este în specie spitalul Elisabeta Doamna din Galați, dar care, nu obținuse încă recunoașterea sa ca persoană civilă, se poate considera ca făcută în favoarea comunei persoană morală cu o existență legală și dar capabilă de a primi prin testament, în baza art. 808 C. civ.;

Având în vedere că un atare legat nu se poate de-

clara caduc, după cum face Curtea de fond prin deciziunea supusă recursului, ca fiind făcut în favoarea unei persoane inexistente spitalul și urmând a fi anulat în virtutea art. 808 din Codul civil ;

Considerând că ast-fel fiind, motivul de casare invocat, devine întemeiat ;

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

Curtea de casație, secția II | Cour de cassation, 2e chambre

23 Ianuarie 1901

23 Janvier 1901

Președinția D-lui N. Mandrea, Președinte
Ministerul de Finance cu C. Filipescu

Présidence de M. N. Mandrea, Président
Ministère des Finances contre
C. Philipesco

Pensiune.—Rectificare.—Hotărâre judecătorească.—De când curge sporul.—Legea pensiunilor de la 1890, art. 21.—Regulamentul acelei legi, art. 55 și 57.—Pr. civ. art. 140.

Pensions de retraite.—Rectification.—Jugement.—Point de départ de l'exigibilité du surplus.—Loi des Pensions de 1890, art. 21.—Règlement de ladite loi, art. 55 et 57.—Procédure civile art. 140 (130 français).

Când se cere rectificarea unei pensii, sporul ce se constată că se cuvine pensionarului, începe a curge nu de la data cererii de regulare la pensie, ci de la data cererii de rectificare înaintea tribunalelor.

Le surplus, auquel, sur une demande en rectification de pension, il est établi que le pensionnaire a droit, est dû, non pas du jour de la mise à la retraite, mais du jour de l'introduction de la demande en rectification.

Deciziunea 23/901.—Casată sentința Tribunalului Gorjiu cu No. 269/900 în urma recursului făcut de Ministerul de Finance în proces cu Constantin Filipescu.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d-l consilier Hănțescu ;

Pe d-l avocat Maniu în desvoltarea motivelor de casare, și

Pe d-l avocat Ulvinianu, în combateri ;

Deliberând,

Asupra mijlocului I de casare :

«Greșită interpretare și violare a art. 21, 57, 55 Reg. pens. și 140 Pr. civ. Din concluziunile depuse la Tribunalele cum și din resumatul sentințelor rezultă că Ministerul s'a referit la sus citații articoli spre a stabili faptul că așezarea la pensie sau rectificarea se fixează de la data cererii. Plângerea Ministerului de Finance culminează în faptul acordării sporului cu începere de la 1892, fără a se avea în vedere cererea de rectificare făcută la 1898, violându-se prin urmare legi speciale și de drept comun. Zicându-se că Tribunalul fiind chemat să judece rectificarea dupe regulele dreptului comun, nu s'a putut face aplicarea art. sus citați, s'a pus în contradicție cu principiul dreptului comun, violând propriile sale legi, chiar și art. 140 C. civil, că despăgubirile nu se vor da de cât dupe cerere. Despăgubirea fiind și sporul cerut, nu poate fi acordat fără cerere, și dreptul nu poate lua naștere de cât din ziua cererii».

Având în vedere că e constant că la 1892 Filipescu a cerut a și regula pensia pe 20 de ani serviți, dar neputând dovedi anii serviți prin un certificat al Curței de compturi, i s'a acordat pensia numai pe 15 ani ; că în urmă obținând un certificat de la Curtea de compturi că a servit 20 de ani, Filipescu a cerut pe cale judecătorească la 1898 a i se rectifica pensia ca pentru 20 de ani serviți cu începere de la 1892 ; că această cerere s'a admis prin sentința Tribunalului Ilfov ; că Ministerul de Finance a cerut respingerea și Tribunalul de Gorjiu, ca tribunal de trimitere a respins cererea a Ministerului ;

Având în vedere că este a se ști dacă în urma cererii de rectificare, instanțele judecătorești puteau acorda un spor de pensie de la 1892, sau abea de la epoca cererii de rectificare adică de la 1898 ;

Considerând că ori-ce cerere în judecată în genere se regulează de la cerere și după cerere,— că sporul pensiei cerut de Filipescu nu poate asemenea a fi recunoscut și acordat de cât tot de la cererea făcută pentru aceasta, și ea are a fi judecată după legile care sunt în vigoare la epoca formării cererii ;

Considerând că dacă la așezarea pensiei în anul 1892 s'a comis o eroare, aceasta nu poate îndritui când s'a cerut rectificarea de a acorda sporul nu de la cererea adică 1898, ci de la 1892, — fiind că cererea de rectificarea pensiei în justiție nu poate produce efecte de cât de la cerere ;

Că din acest punct de vedere sentința tribunalului Gorjiu e greșită și casarea ei se impune ;

Pentru aceste motive și fără a mă discuta celelalte mijloace de casare, Curtea, casează, etc.

5 Februarie 1901

5 Février 1901

Președinția D-lui N. Mandrea, Președinte
Gr. C. Focșa.—Decizia Curței
de Compturi

Présidence de M. N. Mandrea, Président
Grégoire C. Focsha.—Arrêt de
la Cour des Comptes

Controlorii fiscali.—Dacă sunt justițiabili de Curtea de compturi.—Fapte petrecute înainte de legea de la 1893, pentru constatarea și perceperea contribuțiilor directe.—Casare. Legea din 10 Martie 1882 pentru constatarea și perceperea contribuțiilor directe.—Art. 38.—Aceiași lege modificată la 1893. Art. 88.

Controlleurs fiscaux.—S'ils sont justiciables de la Cour des comptes.—Événements antérieurs à la loi pour la constatation et la perception des contributions directes de 1893.—Admission du pourvoi. Loi du 10 Mars 1882 pour la constatation et la perception des contributions directes. Art. 38.—Même loi modifiée en 1893. Art. 88.

Controlorii fiscali, nu sunt justițiabili de către Curtea de compturi ci de către tribunalele ordinare, pentru faptele petrecute înainte de legea din 1893 modificatoare legii pentru constatarea și perceperea contribuțiilor directe, fiind-că sub imperiul legii vechi din 1882, controlorii fiscali nu răspundeau de delapidările comise de către perceptori.

Sous l'empire de la loi de 1882 les contrôleurs fiscaux n'étant pas responsables des soustractions de deniers publics commises par les percepteurs, étaient justiciables, non pas de la Cour des comptes, mais des tribunaux ordinaires. La loi de 1893, qui modifie la loi pour la constatation et la perception des contributions directes, ne rétroagit pas.

Decisiunea 34/901.— Casată decizia Curței de compturi, s. I, No. 164/98 în urma recursului făcut de Gr. D. Focșa.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier I. Duca ;

Pe d-l Al. Pretorian în desvoltarea motivului II, renunțând la motivul I de casare ; și

Pe d-l procuror St. Stătescu în concluziuni ;

Deliberând,

Asupra motivului II de casare :

«Violarea art. 38 din legea Curței de compturi de oare ce controlorii nu sunt justițiabili de Curtea de compturi după dispozițiunile citatului articol».

Având în vedere decisiunea supusă recursului ;

Considerând că se constată că, în anul 1894 Curtea de compturi prin decizia No. 129/94 a obligat pe recurent, pe baza legii de constatare din 1882, că în calitate de fost controlor, să plătească împreună cu casierul județului Bacău o sumă de 9408 lei, ce se delapidase de un fost perceptor, că în contra sus zisei deciziuni, reclamantul făcând recurs, această Curte prin decizia No. 433/94, a casat fără trimitere decisiunea Curței de compturi, întru cât după legea de constatare, atunci în vigoare, controlorii nefiind considerați ca mânăuitori de bani publici, nu putea fi obligați de Curtea de compturi, ci de instanțele ordinare ;

Că în fine în anul 1898 adică după modificarea legii de constatare și percepere, și aceia a Curței de compturi, Ministerul de finance în primă instanță, și Curtea de compturi ca instanță de apel, condamnă din nou pe recurent la aceeași sumă, constatată delapidată în anul 1889/90 de astă dată însă pe baza art. 88 din legea de constatare modificată în anul 1893, prin care se declară controlorii solidari cu casierii pentru verii ce sustragere sau delapidări săvârșite de perceptori ;

Considerând că stabilit fiind că delapidarea s'a săvârșit sub vechea lege de constatare, sub care controlorii nu erau justițiabili de Curtea de compturi, decisiunea acestei Curți care declară pe recurent nejustițiabil de Curtea de compturi, pe baza legilor atunci în vigoare, constituie un lucru judecat pentru recurent, în acest sens că ori-ce lege ar fi supravenit, declarând pe controlor justițiabil de Curtea de compturi, nu poate să'l privească și să se aplice întru cât e vorba de fapte petrecute și judecate anterior acestei legi, și aceasta în virtutea principii că ori ce lege are putere în viitor iar nu și pentru trecut ;

Că întru cât faptul pentru care recurentul este din nou judecat s'a petrecut înainte de 1894, instanța competente de a'l judeca nu este și nu poate fi de cât tot tribunalele ordinare, conform legii în vigoare la epoca săvârșirii faptului, iar nu Curtea de compturi

Că de aceia mijlocul de casare este întemeiat.

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

Curtea de apel București
secția I

1 Noembrie 1900

Președ. D-luî Ath. C. Kivu, Prim-Președ.

Ministerul de Finance cu C.
Botea și altul

Timbru.--Restituire de taxe.--
Act de vânzare.--Anularea lui
prin transacție.--Acte ne efectuate.--Acte anulate.--Art. 10 și 60 din legea timbrului.

Legea timbrului, nu prevede restituire de taxe pentru actele cari au fost efectuate, dar cari s'au anulat în urmă, ci numai pentru acele cari nu s'au efectuat pe deplin sau la care părțile au renunțat înainte ca actul să fie desvârșit. Așa dacă în urma unui act de vânzare autentificat și transcris, intervine o transacție prin care se desființează vânzarea, nu e loc la restituirea de taxe, pentru că vânzarea a fost definitiv efectuată.

Cour d'appel de Bucarest
1-e chambre

1 Novembre 1900

Présid. de M. Ath. C. Kivu, Premier-Présid.

Ministère des Finances contre
C. Botea et autre

Timbre. — Restitution de taxes. — Acte de vente. — Annulation de cet acte par un acte de transaction. — Actes non parachevés. — Actes annulés. — Art. 10 et 60 de la loi du timbre.

La loi du timbre n'admet la restitution des taxes perçues que pour les actes qui n'ont pas été parachevés, ou auxquels les parties ont renoncé avant leur parachevement; les actes parachevés mais annulés, par la suite, ne sauraient bénéficier de cette faveur. Ainsi, la transaction, intervenue à la suite d'un acte de vente authentifié et transcrit, et ayant pour objet d'annuler cette vente, ne saurait donner lieu à une restitution des taxes perçues, pour la bonne raison que la vente a été définitivement effectuée.

Decisiunea civilă No. 163/900

S'a ascultat : d. avocat I. Niculescu din partea apelantului Minist. de finance, în susținerea motivelor de apel și d. avocat Al. Botea din partea intimaților, în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra apelului făcut de Ministerul de finanțe în contra sentinței trib. Ilfov, secția de notaria No. 240/900.

Având în vedere desbaterile nrmate, susținerile părților și actele prezentate ;

Având în vedere că din desbateri rezultă că prin actul de vânzare autentificat de trib. Ilfov, secția de notariat sub No. 5185/900 și transcris de trib. Prahova la No. 1648/900, Emil Botea vinde lui C. Botea usufructul unei vii din jud. Prahova, pe preț de 25000 lei ;

Având în vedere că asupra acestui act de vânzare părțile au plătit taxele de înregistrare cuvenite Statului de 500 lei ;

Având în vedere că la 10 Iunie 1900 peste o lună după ce actul de vânzare fusese autentificat și transcris, intervine între părți o transacțiune pe baza căreia se cere astăz-zî restituirea taxelor percepute, sub cuvânt că actul juridic pentru care se făcuse plata, nu s'a efectuat ;

Considerând că conform dispozițiilor art. 10 și 60 din legea timbrului, taxa de înregistrare se poate restitui atunci când convențiunile și actele ce părțile au proectat a face, nu s'au realizat în mod definitiv, fie prin voința lor, fie prin împrejurări neatârinate de voința lor ;

Considerând însă că în speță, actul de vânzare în-

tervenit între Emil și C. Bolea, a fost autentificat și chiar transcris în registrele trib. Prahova și că prin urmare a fost definitiv efectuat ;

Considerând că din faptul că în urmă a intervenit între părți o tranșacție prin care ele desființează vânzarea, nu se poate trage concluzia că actul nu a existat și că trebuie considerat numai ca un proiect de vânzare, de oare-ce această tranșacție nu împiedică ca actul să fi fost pe deplin realizat, ci ea constituie numai o revânzare, sau cel mult o resiliere a vânzării pentru neplata de preț, intervenită prin bună înțelegere, după cum ar fi putut avea loc și pe cale judecătorească ;

Considerând că resilierea unui act nu stabilește inexistența lui ci din potrivă confirmă că el a existat, dar pentru oare-care cauze se desființează ;

Considerând că legea nu prevede restituire de taxe pentru actele cari au fost efectuate, dar cari s'au anulat în urmă, ci numai pentru acele cari nu s'au efectuat pe deplin și la care părțile au renunțat înainte ca actul să fie desevârșit ;

Considerând în consecință că apelul Ministerului de finance urmează a fi admis și sentința tribunalului de prima instanță reformată ;

Pentru aceste motive Curtea, în majoritate, admite apelul, etc.

(ss) Ath. C. Chivu, V. Bossy, Em. Anastasiu.

Grefier (s) N. Brătianu.

Opiniune

Pentru motivele din sentința apelată ;

Sunt de părere a se respinge apelul făcut de Ministerul de finance și a se confirma sentința apelată.

(s) I. E. Dobrescu

11 Decembrie 1900

Președenția D-lui Ath. Kivu, Prim-Președ.
Saul Bacal Zalcovici cu Ministerul de finance

Hârtie de țigară. — Despăgubiri. — Fabricant. — Căderile Comisiunii speciale. — Legea de la 17 Martie 1900 pentru rescumpărarea cărțicelilor și tuburilor de țigară. — Art. 5 și 6.

Numai materialele prevăzute în art. 5 și 6 din legea de la 17 Martie 1900 pentru rescumpărarea cărțicelilor și tuburilor de țigară, fac obiectul despăgubirilor prevăzute de acea lege. În consecință cu drept cuvânt Comisiunea specială însărcinată cu aceste rescumpărări, refuză a se pronunța și asupra despăgubirilor sau daunelor interese provenite din alte cauze neprevăzute de lege.

11 Décembre 1900

Présidence de M. Ath. Kivu, Premier-Présid.
Saul Bacal Zalcovici contre Ministère des finances

Papier à cigarettes. — Dommages-interêts. — Fabricant. — Compétence de la commission spéciale. — Loi du 17 Mars 1900 pour le rachat du papier et des tubes à cigarettes. — Art. 5 et 6.

Seuls, les matériaux prévus par les art. 5 et 6 de la loi du 17 Mars 1900 pour le rachat du papier et des tubes à cigarettes peuvent former l'objet d'une demande en dommages-interêts. C'est, par conséquent, à bon droit que la commission spéciale chargée de fixer le montant des sommes à allouer pour ce rachat, refuse de statuer sur les indemnités et les dommages-interêts provenant d'une autre cause que celles prévues par la loi.

Decisiunea civilă No. 196/900

S'au ascutat d. avocat S. Arion din partea apelantului S. B. Zalcovici în desvoltarea motivelor de apel și d. avocat D. R. Rosseti din partea intimatului Regia Monop. Statului în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra apelului făcut de Saul Zalcovici în contra decisiunilor No. 53 și 54/900 a Comisiunii speciale pentru rescumpărarea cărțicelilor și tuburilor de țigarete;

Având în vedere desbaterile urmate, susținerile orale ale părților, conclusiunile lor scrise și actele prezentate în instanță ;

Având în vedere că apelantul, fabricant și vânzător de hârtie de țigarete și tuburi din Botoșani, în conformitate cu dispozițiunile legii promulgate la 17 Martie 1900, s'a prezentat înaintea Comisiunii instituite de art. 6 din citata lege, spre a i se fixa despăgubirea cuvenită pentru rescumpărarea hârtiei nevândute, mașinelor, uneltelor și materialelor de fabricațiune ;

Considerând că Comisiunea prin decisiile atacate cu apel, a fixat despăgubirea cuvenită apelantului ;

Considerând că apelantul a declarat că se mulțumește pe deplin de citatele decisiuni și că renunță la dreptul de a face apel în contra lor, rezervându'și numai dreptul în cea-ce privește 7 lăzi cu etichete cromolitografice expediate din gara Ițcani pe adresa Regiei, chiria fabricii de la închiderea ei până la 26 Octombrie 1900, apunamentele a 2 conductorii de mașini, timpul său de la închiderea fabricii și până la plata banilor, biletul de abonament la C. F. R., pierderi la diverși debitori, mărcile de fabrică și mobilierul din fabrică ;

Considerând că în privința evaluării hârtiei nevândute aflate în fabrică, mașinelor, uneltelor și materialului de fabricațiune, apelul lui Zalcovici nu este admisibil de oare-ce el a renunțat la acest drept declarându-se mulțumit pe decisiia Comisiunii ;

Considerând că legea prevede prin art. 5 și 6 că Comisiunea nu este competentă a se pronunța de cât numai asupra despăgubirilor cuvenite pentru obiectele anume specificate în acele articole, adică hârtia nevândută, mașinele, unelte și materialul și că în consecință ea nu era în drept a se pronunța și asupra celor-lalte capete de cerere ale apelantului, relative la daunele interese ce le pretinde pentru alte cauze neprevăzute de lege ;

Considerând că dacă prima instanță nu era competentă de a se pronunța asupra acestor capete de cerere, apoi ele nu pot intra nici în căderea instanței de apel ;

Considerând că nu se poate susține cu succes că Comisiunea și în consecință și Curtea ar fi competente a statua asupra cererilor de daune interese ale apelantului, pe baza principiului că instanța care este chemată a judeca cererea principală, judecă și pe cea accesorie, de oare-ce în speță nu e vorba de asemenea cereri, ci pe de o parte, de fixarea unor despăgubiri anume prevăzute de lege, iar pe de alta de daune interese isvorând din însuși faptul legii, adică de două cereri cu totul deferite ;

Considerând că nici mărcile de fabrică, nici mobilierul, nici abonamentul la C. F. R., nici toate cele-

lalte capete de cereri cuprinse în rezervele formulate de apelant la prima instanță și în apelul său de astăzi nu intră în cele prevăzute de lege ca dând drept la despăgubiri din partea Statului și că în consecință și în această privință apelul urmează a fi respins;

Considerând în privința celor 7 lăzi cu etichete cromolitografice, că Comisiunea, neprezentându-i-se facturile, nu s'a putut pronunța asupra despăgubirilor cuvenite apelantului și că acesta depuind în urmă actele necesarii, afacerea a fost trimisă înaintea Comisiunei unde se găsește pendinte încă;

Considerând că prin urmare asupra acestui punct apelul fiind prematur, urmează asemenea a fi respins ca atare.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge apelul, etc.

(ss) Ath. C. Kivu, Ath. Athanasovicî, V. Bossy,

Grefier (s) N. Brătianu.

JURISPRUDENȚA STRAINA (JURISPRUDENCE ÉTRANGÈRE)

Curtea de casație (C. civ.)

17 Octombrie 1900

(Soții M... C. B...)

Cour de cassation (Ch. civ.)

17 Octobre 1900

(Époux M... C. B...)

Act sub semnătură privată.— Contract sinalagmatic.— Formalitatea dublului exemplar.— Omisiune.— Nulitate.— Terții— Cesiune de creanță. — Debitor cedat. — Art. 1325 C. c. fr. (1179 C. civ. r.).

Acte sous seing privé.— Contrat synallagmatique.— Formalité du double écrit.— Omission Nullité. — Tiers. — Cession de créance.— Débiteur cédé.— Art. 1325 C. fr. (1179 C. c. r.)

Debitorul cedat, dacă n'a intervenit la actul de cesiune de creanță, este un terț și prin urmare nu poate opune cesionarului nulitatea rezultând din faptul că actul de cesiune n'a fost făcut în dublu exemplare.

Le débiteur cédé, lorsqu'il n'est pas intervenu à l'acte de cession de créance, est un tiers; par suite, il ne peut opposer au cessionnaire la nullité résultant de ce que l'acte de cession n'a pas été fait en double original.

Curtea,

Statuând asupra primei părți din unicul motiv de casare:

Văzând art. 1325 C. civil;

Având în vedere că nulitatea rezultând din faptul că un act sub semnătură privată n'a fost făcut în dublu exemplare, nu poate fi opusă de cât de părțile contractante iar nu și de terți;

Având în vedere că debitorul cedat al unei creanțe, nu este de cât un terț dacă n'a intervenit la actul de cesiune:

Având în vedere în fapt că soții M... pretinzându-se învestiți în virtutea unei cesiuni consumpșite lor de către d-na F... a unei creanțe asupra lui B... la scadență au reclamat plata de la acesta; Că sentința atacată cu recurs (trib. civ. Seine, 28 Martie 1898), fără a verifica validitatea în fond a actului de cesiune, a respins cererea soților M... pe simplul motiv că actul de cesiune, ne fiind făcut în dublu exemplare conform art. 1325 C. civ. (1179 C. c. r.) nu putea sub nici un

cuvânt să fie considerat ca un transport regulat de creanță;

Din care cauză a violat, printr'o greșită aplicațiune, articolul de lege precitat;

Pentru aceste motive, și fără a mai intra în cercetarea celei de a doua părți din motivul de casare, casează, etc.

Din Revue du Notariat et de L'enregistrement. Janvier 1901, T. 42, No. 10648, pag. 48.

Observație.—Jurisprudența stabilită de Curtea de casație din Franța, ni se pare pe cât de curioasă, pe atât de imposibilă.

Suprema Curte decide că în cazul când un act de cesiune a fost făcut sub semnătură privată fără a fi fost în același timp redigiat în dublu exemplare, cum cere art. 1325 C. c. fr. (1179 r.) este un act perfect de valabil față de debitorul cedat care nu poate opune nulitatea actului, pentru că ne luând parte la cesiune, el este un terț și în această calitate nu poate invoca nulitatea unui act la care n'a luat parte; acest drept avându-l numai părțile contractante.

Credem că se înșeală suprema Curte, pentru că a nu permite debitorului cedat să invoace nulitatea actului de cesiune, este a considera actul ca fiind valabil față de dânsul. Și atunci ne-am găsi în cazul straniu unde un act sub semnătură privată, de și nu făcut în atâtea exemplare câte persoane cu interese deosebite sunt, totuși el să valoareze nu numai ca început de dovadă scrisă, dar ca act perfect, oposabil terților. Cu alte cuvinte, față de debitorul cedat, actul de cesiune va fi perfect valabil și el nu se poate opune la plata sumei datorite, către cesionar; când acesta l'ar urmări.

Or, dacă presupunem o asemenea urmărire din partea cesionarului și dacă mai presupunem că debitorul cedat a plătit în mâinile acestuia, ce se va întâmpla când cedentele va reuși să declare nul actul de cesiune, pe motiv că nu e făcut în dublu exemplare? Debitorul cedat, trebui-va să plătească a doua oară cedantului, vechiul său creditor? sau creditorul originar va trebui să'și vadă creanța pierdută? Iată o dilemă ce nu poate fi evitată în urma soluțiunei date de către Curtea supremă din Franța.

Doctrina asupra materiei: Aubry et Rau, T. VIII, § 756, pag. 227 și 228. — Demolombe, T. XXIX, No. 399, 400. — Larombière, *Oblig.*, asupra art. 1325, No. 20. Laurent, T. XIX, No. 226.

Cesar.